

Илијана Р. Чутура
Универзитет у Крагујевцу
Факултет педагошких наука у Јагодини
Катедра за филолошке науке

Маја М. Димитријевић
Катедра за дидактичко-методичке науке

УДК 821.163.41.09:82-343
DOI [10.46793/Uzdanica20.1.303C](https://doi.org/10.46793/Uzdanica20.1.303C)
Примљен: 24. фебруар 2023.
Прихваћен: 19. мај 2023.

ЈЕДНА МАЛО НЕОБИЧНА БАЈКА

(*Бајка о Словима на сѝрују*, прир. Пеђа Трајковић, Јагодина, Факултет педагошких наука, 2023, 109 стр.)

Бајка о Словима на сѝрују настала је избором дела, углавном песама, из електронског књижевног часописа за децу и младе *Слова на сѝрују* који је излазио од 2012. до 2021. године, а чији је издавач била јагодинска градска библиотека. Објављено је 40 бројева са укупно преко осам хиљада страна. Пеђа Трајковић је уређивао *Слова на сѝрују*, писао, препевавао, радио све илустрације, и комуницирао са колегама по перу. Тако је и исплео густу, јаку, чврсту мрежу савремених песника и писаца за децу. Захваљујући томе што је здружио и у јединственој сарадњи окупио најзначајније ствараоце из ове области књижевног стваралаштва, и млађи су добили прилику да се појављују у *Словима*.

Пеђа Трајковић је, као и у сваком раду везаном за децу, књижевност и културу, и у раду на *Словима* давао целога себе са неизмерном љубављу. Није поклекнуо ни кад су се извори финансирања исцрпили (а да ли су се заиста исцрпили, и ако јесу, зашто су – друго је питање). Он тада, у 25. броју, пише:

„Немате појма колико предности има буџет од нула пара! Пружа вам изванредну слободу и штити часопис од свакаквих неприкладности... Зачудићете се колико се тога може урадити класичним српским средствима која се улажу у културно стваралаштво за децу, сада већ деценијама, помоћу канапа и штапа (оног пребијеног, осталог нам од чика Јовиног оца).”

Словима на сѝрују никада се неће моћи одузети титула првог електронског књижевног часописа за децу и младе у Србији (па и у региону). Како нам се чини, његова основна идеја и мисија биле су да привуче децу културним садржајима и лепој речи путем медија који је младима данас ближи од књиге у папиру.

Судећи по ономе што је Пеђа Трајковић радио, рекли бисмо да се, у општој кризи читања, кретао ка деци. Он је створио и први дечји кабаре *Шарена радионица* и руководио њиме, чиме је, како каже, „навукао, срам га

било, генерације деце на позориште и сцену”. Тако је, нудећи им нешто ново, а не захтевајући од деце било шта, осмислио и *Слова на сѝрују*.

Књига *Бајка о Словима на сѝрују* настала је, дакле, као избор из тог часописа, по престанку његовог излагања. Док је часопис имао различите рубрике, ова књига садржи само песме (58 песама) и један прозни текст Игора Коларова. (Иначе, Коларов је редовно, у сваком броју *Слова*, писао рубрику Хороскоп.) Осим тога, књига садржи Трајковићево уводно слово и незнатно прерађен, раније објављен текст о часопису чији су аутори библиотекарке јагодинске библиотеке Јасна Милошевић и Снежана Вулић.

Сваког књижевника Пеђа Трајковић је представио по једном песмом, и на сам крај књиге ставио и своју – „Баба сита, а за кита ко те пита”. На почетку су „Совац и мачкица” Едварда Лира и „Џабервок” Луиса Керола, што никако није чудно јер су ова двојица песника били Пеђина велика инспирација, до те мере да је не само препевавао њихову поезију, него и у предговору књиге *Ево зашћо ѓавран личи на ѓисаћи сћо* каже:

„Но, као неко ко читавог живота трчи своју трку за Белим Зецом (с времена на време, изнијансираним у радовићевско плаво) и ко се и буквално наиграо нонсенсних поетских игара Луиса Керола, доказујући да интеллигентни хумор није само енглеска привилегија, већ сасвим добро звучи и кад се преодене у српско рухо, сматрао сам да је темељна анализа сличности гаврана са писаћим столом, малтене, моја света дужност, као једног од (ретких, на срећу) откачених витезова округлог па на ћоше писаћег стола.”

Пеђа Трајковић не боји ову књигу само као неко ко је одабрао књижевна дела у њој. Он је боји и својим препевима поезије Лира, Керола, Алдерсона, Милна, Суса, Неша, Родарија, Ени Шмит, Моргенштерна, Херфорда, Грејема, Дала, Бишопа, Силверстејна, Дојла, Ростана, Елиота и Милигана. Краће речено, сви страни аутори у књизи представљени су Пеђиним препевима.

Књигу је Пеђа и дословно обојио својим препознатљивим илустрацијама на које се прелива хумор и поента песме, или пак неки карактеристичан метафоризовани детаљ. На некима су и ликови песника, посебно занимљиви, са елементом карикатуре. Ово је књига радости и ведрих боја, британски карираних Десанке Максимовић, патка из Змај Јовине школе, свитаца Добрице Ерића. Илустрацијама сва у знаку Плавог зеца, представља и чувену Фифи као несташну и светом зарадовану, Драгослава Андрића као једног од актера потраге за снежном људином, Ђорђа Балашевића као панонског морнара у звезданој води.

И на крају, оно што је можда био највећи посао за Пеђу Трајковића, јесте избор 59 дела из непрегледног мора књижевних текстова објављених у *Словима на сѝрују*. У овој књизи оне нису строго поређане по хронологији или по неком другом критеријуму, што сигнализира да је инсистирање на редоследу и поретку ставио у други план, вероватно са идејом водилом да

деци треба понудити уметничку игру која није лишена поретка него има свој, самосвојни, од других ствари независан ред и редослед.

Али, избор не само да је био највећи посао већ је и најбољи индикатор Пеђиног песничког сензибилитета и погледа на то шта би данашњем детету било најближе штиво: оно које доноси слику игре и чисте животне радости. И овом књигом наш пријатељ и песник опомиње одрасле на посвећеност деци и на разумевање деце, свуда на свету и у свако доба. Јер, сви ћемо се препознати и као родитељи, наставници и као деца, у његовом препеву песме Харија Грејема коју је одабрао за ову књигу, „Самопожртвовање“:

Тукући Сузи по гузи,
Отац завапи гласно:
„Мене то више боли,
Надам се да ти је јасно!?”
А Сузи обриса сузу
И рече: „Ако је тако,
Ја ћу све да издржим,
А ти – ударај јако!”

Књига *Бајка о словима на стірују* врло ће брзо, сигурни смо, наћи пут до читалаца. Први пут је представљена на Факултету педагошких наука у Јагодини, а том приликом говориле су професорке Факултета Маја Димитријевић и Илијана Чутура и професор српског језика у Основној школи „17. октобар” Маја Алексић. Програм је био допуњен Пеђиним песмама које су казивале Леда Миловановић, ученица четвртог разреда основне школе, и Јана Николић, ученица седмог разреда, те нумерама у извођењу музичара из Јагодине: Вељка Глигоријевића, Уроша Радивојевића и Петра Глигоријевића.

Промоција је уједно била и завршница научног скупа „Књижевност за децу у настави и науци”. Сам скуп, који је у пленуму имао излагање професора Милутина Ђуричковића о препевима Пеђе Трајковића, имао је и једну сесију посвећену Трајковићевом стваралаштву.

Научни скуп, објављивање књиге и њена промоција део су обележавања значајних јубилеја Факултета педагошких наука у Јагодини – 125 година образовања учитеља у Јагодини и 30 година Факултета и универзитетског образовања учитеља у Србији.